

**ABORTIRANJE VRŠNOG DIJELA MLADARA NEKIH
VRSTA RODA PRUNUS**

NIKOLA MIČIĆ, ZLATKO ČMELIK,

Poljoprivredni fakultet, Sarajevo

Naučni rad — Scientific paper. Primljeno — Received 13. 12. 1982.

U V O D

Poznato je da mnoge drvenaste biljke završavaju rasteenje u dužinu abortiranjem vršnog dijela mladara. Ova pojava se manifestira prestankom rasteenja apikalnog meristema i nekoliko mladih nerazvijenih listova koji zatim požute i sa vršnim dijelom stabla otpadnu. U pazuhu normalno razvijenog lista, ispod mjesta abortiranja, razvija se pseudoterminalni pupoljak koji preuzima ulogu vršnog, što dovodi do simpodijalnog grananja.

Iz literature koju citiraju Millington i Chaney (1973), Brown (1977) i Gough et al. (1978) vidi se da je ova pojava uočena kod mnogih rodova šumskog drveća i nekih rodova voćaka (*Castanea*, *Citrus*, *Corylus*, *Vaccinium*). Eremić i Vitkovski (1980) navode da kod šljive pri kraju aktivnog rasteenja otpada vrh mladara, a ulogu vršnog preuzimaju jedan ili dva do tri bočna pupoljka.

Ovaj rad ima zadatak da provjeri konstataciju Jacksona i Sweeta (1972) da koštičave voćke završavaju terminalno izduživanje abortiranjem vršnog dijela mladara i da utvrdi kakve se morfološke i anatomske promjene pri tome događaju.

MATERIJAL I METODE RADA

Abortiranje vršnog dijela mladara praćeno je kod slijedećih vrsta roda *Prunus*:

- P. domestica* L. — domaća šljiva,
- P. cerasifera* Erhr. — džanarika,

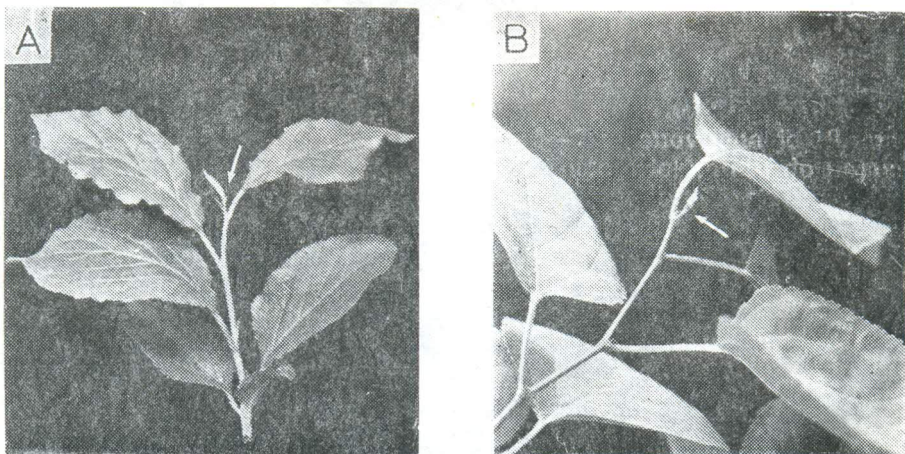
- P. insititia* L. — trnošljiva
- P. spinosa* L. — crni trn,
- P. armeniaca* L. — kajsiya,
- P. persica* L. — breskva,
- P. avium* L. — trešnja,
- P. cerasus* L. — višnja.

Opažanja su vršena tokom 1981. i 1982. godine. Morfološke promjene registrirane su vizuelno, a za anatomske promjene pravljene su parafinski preparati.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I DISKUSIJA

Istraživanja su pokazala da terminalno rastenje abortiranjem, kod svih kategorija prirasta, završavaju: *P. domestica*, *P. cerasifera*, *P. insititia*, *P. spinosa* i *P. armeniaca*. Ova pojava nije opažena kod vrsta: *P. persica*, *P. avium* i *P. cerasus*.

Prvi vanjski simptom koji ukazuje na abortiranje je zaostajanje u porastu vršnog dijela mladara i pojava blijede ili žučkaste zone (apscisne zone) na internodiju iznad pupoljka u pazuhu normalno razvijenog lista (sl. 1). Žućenje iznad apscisne zone se širi i ubrzo zahvaća čitav vrh koji zatim otpada.

Sl. 1. Žućenje vršnog dijela mladara šljive (A) i kajsiye (B) neposredno prije abortiranja. Strelice označavaju apscisne zone. (orig.)

Fig. 1. Plum shoot tip (A) and apricot shoot tip (B) at the time of abortion showing yellowing terminal regions. Arrows notes demarcation at abscission zones.

Prije pojave žućenja apscisne zone na uzdužnom presjeku vrha mladara ne uočavaju se nikakve anatomske promjene. Apscisna zo-

